

Tartu deklarācija

Atjaunojot LEADER / SVVA 2020+

(Melnraksts, kas izsūtīts komentāriem)

Konferences „**Atjaunojot LEADER/SVVA pieeju pēc 2020. gada - LEADER pieeja Eiropā svin 25 gadus!**”, kas notika no 22. līdz 23. novembrim Tartu, Igaunijā, dalībnieki 140 pārstāvji no 24 Eiropas valstīm un citi no Eiropas LEADER tīkla (ELARD) **izstrādāja šo Tartu deklarāciju**, ko plānots nodot Eiropas institūcijām un dalībvalstīm.

1. Mēs, LEADER vietējo rīcības grupu pārstāvji no visas Eiropas, ticam, ka pašreizējā politiskā attīstība Eiropā, radījusi situāciju, ka **pašreiz 25 gadus ilgā LEADER pieeja ir svarīgāka kā nekad līdz šim**. Tā ir augšupejoša attīstības pieeja, kas var līdzsvarot anti-Eiropas tendenci vietējās kopienās, veicinot sociālo integrāciju un ilgtspējīgu ekonomisko attīstību teritorijās.

2. Mēs ticam, ka lai to sasniegtu, **ir nozīmīgi uzlabot LEADER/sabiedrībā virzītas vietējās attīstības (turpmāk - SVVA) efektivitāti**. Eiropas Komisija un dalībvalstis šobrīd ir apņēmušās šīs pieejas ieviest, tomēr netiek dots nepieciešamais impulss, lai uzlabotu rezultātu kvalitāti. Sagatavošanās 2021.-2027. gada periodam dod nozīmīgu iespēju, lai lemtu par izmaiņām, kas vajadzīgas, lai īstenotu šo ilgtermiņa pieeju.

3. Šī pieeja tika integrēta lauku attīstības programmās, tāpēc LEADER/ SVVA pieeja nekad nav spējusi sasniegt mērķi, kuram tā tika izveidota, t.i., **spēcināt vietējās kopienas savas nākotnes veidošanā**.

4. **Šim nozīmīgajam mērķim - spēcināt lauku kopienas – ir jākļūst kā nozīmīgākajai prioritātei**, veidojot jauno īstenošanas sistēmu. Ir jāpārskata LEADER pieejas ilgtermiņa principi. Mērķiem, kas saistīti ar finansējumu un nozaru politikām, nevajadzētu būt prioritārajai lomai, tāpēc LEADER nevajadzētu pakļauties sektorālām interesēm. Turklāt SVVA/LEADER nevajadzētu piespiest pārāk lielā mērā koncentrēties uz inovācijām un viedo attīstību.

5. Mēs patiesi uzskatām, ka SVVA/LEADER vajadzētu būt atzītai kā pašpietiekamai attīstības pieejai, kas tiek īstenota ar integrētām vietējās attīstības stratēģijām, kas tiek īstenotas visās atbilstošajās Eiropas daļās un ar atbilstošu nacionālo finansējumu. Pieejas īstenošana nedrīkst turpināties tikai kā papildinājums Eiropas lauku attīstības politikai, īpaši, ja šī politika kļūst aizvien mazāk un mazāk orientēta teritorijas līdzsvarotā attīstībā. Ja Eiropas Komisija un dalībvalstis patiesi ir gandarītas un lepnas par LEADER pieejas panākumiem un vēlas to apliecināt, tad tai ir jāpiešķir atbilstoša nozīme, piedāvājot autentisku versiju. **Saturam ir jāatbilst etiķetei**.

6. Minēto iemeslu dēļ, mēs ticam, ka **vietējām rīcības grupām nepieciešams piešķirt vairāk ietekmes un atbildības kontekstā ar skaidras SVVA struktūras un tās ieviešanas procesu**. ES dalībvalstīm

nevajadzētu dot varu sadalīt visaptverošo multisektorālo pieeju, kas ir integrētās SVVA pamatideja. Pašreizējās definīcijas Regulā ir pierādījušas, ka nespēj pasargāt integrētas pieejas integritāti, kas ir LEADER/SVVA kodols.

7. Lai sasniegtu efektīvu multifondu SVVA ieviešanu, kuras viena no daļām ir LEADER, mēs aicinām pirms 2021.-2027. g. plānošanas perioda izpildīt šādus nosacījumus:

- a) Savlaicīga vienkāršoto noteikumu, vadlīniju un IT sistēmu izstrāde nodrošinot maksimālu saskaņotību starp Eiropas struktūrfondiem. Atslēgas princips ir ne tikai vienkāršošana, bet arī **ierobežojumu atcelšana**. Jaunais politiskais un ekonomiskais konteksts ir jāizmanto, lai likvidētu birokrātisko slogu un izveidotu vienkāršu sistēmu, kas vērsta uz iespējām un uz uzticību, nevis ierobežojumiem un neuzticību.
- b) Noteikumiem, vadlīnijām un IT sistēmām ir jābūt izstrādātām ar patiesu ieinteresēto pušu iesaisti. SVVA / LEADER pieejas īstenošana sākas jau šajā procesā!
- c) Vienīgais veids kā nodrošināt efektīvu multifondu SVVA ieviešanu ir to īstenot ar vadību, ko veiktu viena koordinējošā institūcija dalībvalsts vai reģionālā līmenī. Eiropas Savienības līmenī SVVA komitejai vajadzētu būt kā apakšgrupai Ekspertu grupas Eiropas strukturālo un investīciju fondu jautājumos (EGESIF), lai uzraudzītu un virzītu ieviešanu ES dalībvalstīs.
- d) SVVA / LEADER pieeja ir nolemta neveiksmei, ja tajā dominē sankciju draudi vietējā līmenī. Inovāciju atbalstam ir jāakceptē arī neizdošanās risks.
- e) Sadarbības gars ir jāstiprina. Visas ieinteresētās personas, kas iesaistītas procesā, vietējām rīcības grupām un atbildīgajām institūcijām, ir jābūt labi izglītotām un informētām par specifiku SVVA / LEADER īstenošanā. To iespējams panākt tikai tad, ja gan institūcijām, gan VRG ir iespēja iepazīt vienu otru realitāti.
- f) LEADER vietējām rīcības grupām nacionālā līmenī ir jātiek uztvertām kā pilntiesīgiem partneriem vadošajām institūcijām, lai nodrošinātu veiksmīgu ieviešanu. Tām jābūt iesaistītām no paša sākuma - izstrādājot administratīvos procesus un IT risinājumus dalībvalstīs. Eiropas Komisijai ir jāuzstāj uz šāda principa ieviešanu.
- g) Šī vajadzība iesaistīt vietējās rīcības grupas būtiski ir attiecināma arī uz procesiem, kas saistīti ar starptautisko un starpteritoriālo sadarbību starp vietējām rīcības grupām, jo tie ir jāizstrādā balstoties uz labo praksi. Noteikumu saskaņotība šādai sadarbībai ir ļoti nozīmīga un tāpēc būtu jānosaka ES līmenī.

8. Mēs aicinām Eiropas Komisiju, citas Eiropas iestādes un dalībvalstis iesaistīt visus savus centienus atjaunot SVVA / LEADER nosacījumus, pārstrādājot Eiropas Struktūrfondus 2021.-2027. g. plānošanas periodam.